

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา
เรื่องเบญจศีล เบญจธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

A Comparative Study of the Learning Achievement of Buddhism Subject on the
Five Precepts and Five Virtues of the 2nd Year Secondary School Student
Through Learning Management Based on the Four Noble Truths

นายสุรชัย แก้วคุณ, รศ. ดร.สมชัย ศรีนोक, ดร. นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

Mr. Surachai Kaewkoon, Assoc. Prof. Dr. Somchai Srinok, Dr. Niwes Wongsuwan

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Surachai@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 19 สิงหาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 18 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 6 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ โดยการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13.25 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 22.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.514 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.430 และผลการทดสอบ T-Test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -35.829 แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. ผลการวิเคราะห์ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ได้ดังนี้ 2.1 คะแนนแบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้อริยสัจสี่ มีคะแนน 561 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.21 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.25 2.2 คะแนนแบบทดสอบความรู้หลังการเรียนรู้อริยสัจสี่ มีคะแนน 627 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.87 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.40 2.3 ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้อริยสัจสี่ โดยรวมต่างกัน 66 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วโดยรวม แล้วนั้นมีการพัฒนาการ ความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้อริยสัจสี่ คิดเป็นร้อยละ 8.14 ซึ่งนั่นหมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้อริยสัจสี่ เพราะมีความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลัง

เรียน 3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 30 คะแนน ดำเนินการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการเรียนรู้สูงก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การศึกษาเปรียบเทียบ, พระพุทธศาสนา

Abstract

The thesis entitled From the study, it was found as follows: 1) The result showed that the learning management based on the Four Noble Truths by doing the learning achievement test before learning had an average ($\bar{x}$) equal to 13.25 with the standard deviation (S.D.) of 2.514. While after learning, the average ($\bar{x}$) was at 22.24 with the standard deviation (S.D.) of 1.430. When compared by using a t-test, it revealed that both before and after learning had statistical values of -35.829, indicating that the learning achievement after learning was higher than before learning with statistical significance at the level of 0.05. 2) The results of the learning achievement differences between before and after learning Buddhism subject on the Five Precepts and Five Virtues of the 2nd year secondary school students are as follows: 2.1) The pre-learning test scores had a score of 561, the average was at 17.24 with a standard deviation (S.D.) of 4.21 from a total of 810 points, equivalent to 69.25 percent. 2.2) The post-learning test scores had a score of 627, the average was at 30.22 with a standard deviation (S.D.) of 3.87 from a total of 820 points, equivalent to 77.40 percent. 2.3) The overall differences of the learning achievement of before and after learning through learning management based on the Four Noble Truths were at 66 points, the average was at 11.34 with a standard deviation (S.D.) of 2.40. When considered individually, overall had developments and progression based on the learning management according to the Four Noble Truths, accounting for 8.14 percent. 3) From the comparison of the learning achievement based on the Four Noble Truths of before and after learning through the 30-score learning achievement test by which the researcher analyzed the averages, percentages, standard deviations and compared the student's average scores of before and after learning, it was found that after learning had a high level of learning achievement than before learning with statistical significance at the level of 0.05.

Keyword : Comparative Study, Buddhist.

บทนำ

กระบวนการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งกำหนดเป็นนโยบายที่ครูจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการเรียนการสอน ตลอดถึงวิธีการเรียนรู้หรือแสวงหาองค์ความรู้ ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าประสงค์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ครูจะต้องเปลี่ยนกรอบความคิดเดิมที่ยึดรูปแบบเก่าๆ วิธีการเรียนแบบเก่าๆ ที่ยึดกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้บอกความคิดแต่ผู้เดียว เดินตามความคิดของครูเท่านั้น (รศ.ดร.ธีรยุทธ พึ่งเทียน, 2557 : 33) จึงทำให้นักเรียนขาดการคิดวิเคราะห์ การหาเหตุผลที่ดี เด็กและเยาวชนขาดคุณธรรมจริยธรรม ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูขาดซึ่งประสิทธิภาพในปัจจุบัน

อริยสัจสี่เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบด้วยพระองค์เอง แล้วทรงนำมาประกาศสั่งสอนพุทธสาวกให้บรรลุตาม เป็นหลักธรรมที่เป็นความจริงในการแสวงหาจุดมุ่งหมายของชีวิต ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักอริยสัจสี่ก็จะสามารถกำจัดกิเลสที่อยู่ภายในจิตใจ จนถึงขั้นบรรลุคุณธรรมขั้นสูง เป็นวิถีแห่งความดับทุกข์ นอกจากนี้หลักอริยสัจสี่ยังสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี การปฏิบัติตามหลักอริยสัจสี่จะทำให้รู้แจ้งถึงวิธีการและกระบวนการในการแก้ปัญหาย่างเป็นระบบและได้ผลจริงที่ยั่งยืน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2549 : 681-682)

การนำหลักอริยสัจสี่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่เป็นที่นิยมสำหรับผู้สอน เนื่องจากอริยสัจสี่เป็นกระบวนการ แนวคิดและถือว่าเป็นนวัตกรรมที่ได้รับ การพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ดังนั้นคนที่เป็นครู อาจารย์หรือนักการศึกษาควรทำความเข้าใจกระบวนการของอริยสัจสี่ให้ถ่องแท้ เพื่อจะได้นำไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ค้นหาสาเหตุ ตั้งสมมติฐานและทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผลที่เกิดขึ้นก็คือจะทำให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติจริงและได้รับองค์ความรู้ที่เป็นจริงและมั่นคงถาวร (เพ็ญศิริ ภูมิสารตร และคณะ, 2558 : 502) การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทาง แนะนำและให้คำปรึกษา นอกเหนือจากนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนว่าจะเรียนรู้ได้มากเพียงใด กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวิเคราะห์ปัญหา (ขั้นทุกข์) หมายถึง การแยกแยะประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น โดยครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ปัญหาขึ้นหรือนักเรียนกำหนดประเด็นปัญหาเอง 2) ขั้นหาสาเหตุ (ขั้นสมุทัย) หมายถึง การให้ผู้เรียนได้ค้นหาที่มาของปัญหาด้วยตัวเองว่ามีอะไรบ้าง 3) ขั้นทดลองเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รู้ที่มาของปัญหาแล้วทดลองเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งค้นพบวิธี

แก้ปัญหาที่ถูกต้องและได้ผลที่สุด 4) ชั้นวิเคราะห์และสรุปผล (ชั้นมรรค) หมายถึง เมื่อนักเรียนค้นพบวิธีแก้ปัญหาแล้วให้สรุปเป็นกระบวนการเพื่อนำไปปฏิบัติ ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบและมีเหตุผลและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระมากขึ้น (วิภาวรรณ พินลา และคณะ, 2555 : หน้า 119)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำ การจัดการเรียนรู้ แบบอริยสัจ 4 มาใช้สอนในรายวิชา พระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งนี้เพราะแบบอริยสัจ 4 เป็นวิธีคิดในการแก้ปัญหา เมื่อมีการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันบ่อย ๆ ผู้เรียนจะมีโอกาสฝึกฝนทักษะการคิดได้มากทำให้เกิดความคิดที่แตกฉาน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนเป็นนักแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้พูด เขียน ประเมิน คิดคำนวณ วิเคราะห์ แก้ปัญหา สร้างจิตนาการและพากเพียร มีความพยายามเชื่อมโยงกิจกรรมที่ทำได้ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดึงเจตนาธรรมของสาระการเรียนรู้สังคมศาสนาและวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ แตกต่างกันหรือไม่
2. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ แตกต่างกันหรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ 1) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนในการเรียนวิชาเบญจศีล เบญจธรรมเป็นแบบทดสอบเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเบญจศีล เบญจธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีคำถามแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ 30 คะแนน โดยแบ่งแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ออกเป็นแบบคิดวิเคราะห์ จำนวน 3 ข้อ จำนวน 30 คะแนน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ และครูมือครู เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัย คือ เบญจศีล เบญจธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหนังสือหลักสูตรธรรมศึกษา พุทธศักราช 2557

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งหมด 27 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สูตรสถิติ ค่าเฉลี่ยร้อยละ (P) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลเบญจธรรม

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า T-Test การวิเคราะห์ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา รายบุคคล โดยการนำคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ และการวิเคราะห์ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อนและหลังเรียนรู้

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่ได้นำเสนอไว้นั้นปรากฏผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13.25 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 22.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.514 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.430 และผลการทดสอบ T-Test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -35.829 แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลการวิเคราะห์ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 คะแนนแบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้อ่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนน 561 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.21 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.25

2.2 คะแนนแบบทดสอบความรู้หลังการเรียนรู้อ่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนน 627 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.87 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.40

2.3 ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้อริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลเบญจธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมต่างกัน 66 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่

11.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วโดยรวมแล้วนั้นมีการพัฒนาการความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ คิดเป็นร้อยละ 8.14 ซึ่งนั่นหมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เพราะมีความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 30 คะแนน ดำเนินการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 13.25 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 22.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.514 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 1.430 และผลการทดสอบ T-Test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -35.829 แสดงว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรยุทธ เลิศพลสถิต (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลของการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ และกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.18/80.28 และ 85.44/80.12 ตามลำดับ (2) นักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ และโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา มีผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 คะแนนแบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนน 561 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.21 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.25

2.2 คะแนนแบบทดสอบความรู้หลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนน 627 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.87 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.40

2.3 ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลเบญจธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมต่างกัน 66 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลแล้วโดยรวมแล้วนั้นมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ คิดเป็นร้อยละ 8.14 ซึ่งนั่นหมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อ กระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เพราะมีความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งหมดนี้ซึ่งมี สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ อยู่ในเกณฑ์หลังเรียน มากกว่าก่อนเรียนอย่างเห็นได้ชัด

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อน เรียนรู้และหลังเรียนรู้ พบว่า การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 30 คะแนน ดำเนินการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของ นักเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังการเรียนรู้สูงก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 การวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ จำเนียร กิ่งแก้ว (2559) ได้ศึกษา ผลของการสอนแบบอริยสัจสี่ ที่มีต่อความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าข่า จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมของนักเรียนที่เรียนจากวิธีการสอนแบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (2) ความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอน แบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ที่น่าสนใจ เวลาที่มีความเหมาะสม สามารถสรุปให้เข้าใจ เนื้อหาได้มากขึ้น ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและหาคำตอบด้วยตนเอง หรือกิจกรรมใดที่ตรงหรือใกล้เคียงกับความ

ต้องการของนักเรียน สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และสร้างสรรค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชามากขึ้น ก็จะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลเบญจธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ดังนี้

1. การเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบและสามารถนำผลการเรียนที่ได้ผ่านกระบวนการสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. ครูผู้สอนได้มีกระบวนการสอนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับศตวรรษใหม่ในการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0
5. สถานศึกษาได้มีรูปแบบแนวทางการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลเบญจธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

1.1. ผลความพึงพอใจในการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ นักเรียนมีคะแนนแบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนน 561 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 4.21 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.25

1.2. คะแนนแบบทดสอบความรู้หลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนน 627 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.87 จากคะแนนทั้งหมด 810 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.40

1.3. การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทางการคิดที่สำคัญกระบวนการหนึ่งและเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าทุกคนได้รับการฝึกให้รู้วิธีการคิดแก้ปัญหาอยู่เสมอเป็นประโยชน์

แก่ผู้ได้รับการฝึกฝน บุคคลที่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ แล้ว สามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นให้สำเร็จ ล่วงได้ ย่อมประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังอาจนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการ แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้

1.4. ความสามารถในการคิดที่ต้องอาศัยกระบวนการทางสติปัญญา ความคิดและ ประสบการณ์เดิมของบุคคลมาประกอบกัน เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยมีแบบ พหุติกรรมหรือวิธีการในการแก้ปัญหามีลำดับขั้นตอนของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ปัญหา ต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1. ครูควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสังคีติ ไปใช้ในการจัดการเรียน การเบญจศีล เบญจธรรมและสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

2.2. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการพัฒนากระบวนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสังคีติ และ จัดทำเป็นคู่มือ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูและผู้เรียน

2.3. สำนักเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดกิจกรรมการพัฒนากระบวนการสอนโดยใช้วิธีสอน แบบอริยสังคีติ และจัดทำเป็นคู่มือครู เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูและผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

จำเนียร กิ่งแก้ว. (2559). “ผลของการสอนแบบอริยสังคีติที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าช้า จังหวัดอุบลราชธานี”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธีรยุทธ พึ่งเทียน. (2557). *คู่มือการพัฒนาวิชาชีพครู*. พิมพ์ครั้งที่ 3. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์. (2549). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

เพ็ญศิริ ภูมิสายตร, กัญญารัตน์ โคจร และกานต์สิริ ปักเคธาติ. (2558). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ และการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบ CIPPA”. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. ปีที่ 9 ฉบับพิเศษ (เมษายน 2558).

ระพีพรรณ ดวงใจ. (2560). “ผลการสอนแบบอริยสังคีติที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแบบ เห็นคุณโทษและทางออก เรื่อง หลักธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิมายวิทยา จังหวัดนครราชสีมา”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิภาวรรณ พินลา, ชุตติมา วัฒนาศิริ และกิตติคุณ รุ่งเรือง. (2555). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา กับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่”. *วารสารศรีนครินทร์วิจัยและพัฒนา*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 (มกราคม – มิถุนายน 2555).

วีรยุทธ เลิศพลสถิต. (2560). “ผลของการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่และกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

*****